

Rektor

Strategi för Lunds universitets strategiska forskningsområden 2020-2030

Beslutad av rektor 2020-09-17.

Inledning

Lunds universitet har genom sin i många stycken unika position och ämnesbredd varit oerhört framgångsrikt i att skapa förutsättningar för starka forskningsmiljöer och tvärvetenskapligt samarbete. Genom åren har universitetet förvalt och utvecklat drygt 30 starka forskningsmiljöer, såsom Forte-centra, VinnExcellence centra, Linnémiljöer och strategiska forskningsområden (SFO), finansierade med forskningsmedel erhållna i konkurrens. I tilldelningen av strategiska forskningsområden erhöll Lunds universitet nio av de 43 nationella, strategiska forskningsområdena, med deltagande i ytterligare tre områden. Detta har gett Lunds universitet möjlighet att långsiktigt utveckla profilerad forskning på högsta internationella nivå, i samlade kunskapsmiljöer med hög samhällsrelevans, helt i linje med regeringens uppdrag till lärosäten med strategiska forskningsområden.

Lunds universitet tar ansvaret att fortsatt utveckla de strategiska forskningsområdena och att utveckla nya områden, grundade i risktagande, nyfikenhetsorienterad och utmaningsrelevant forskning av högsta internationella kvalitet. Det ansvaret återspeglas bl.a. i att de strategiska forskningsområdena fått ett särskilt fokus i universitetets kvalitetsutvärdering av forskning, RQ20. Föreliggande strategi anger vision och strategiska mål för Lunds universitets strategiska forskningsområden för perioden 2020-2030. Strategin bygger på universitetets samlade kunskaper och erfarenheter i utvecklingen och styrningen av dessa miljöer, från det första strategiska beslutet att satsa på utveckling av ett nytt område till att förvalta och vidareutveckla världsledande strategiska forskningsområden. Hädanefter används begreppet strategiska forskningsområden i ett brett perspektiv för att möjliggöra fortsatt utveckling, också till nya områden. Syftet är att säkerställa en tydlig ansvars- och rollfördelning i arbetet med strategiska forskningsområden och lägga en grund för hur universitetets strategiska forskningsmedel ska användas. Lunds universitet är därmed rustat för att fortsätta utveckla excellenta strategiska forskningsområden och stimulera ny kunskap till nytta för samhället.

Strategiska forskningsområden vid Lunds universitet

Komplexiteten i samhällets utmaningar kräver nya lösningar där utmaningsrelevant forskning av hög kvalitet i samlade ansatser över ämnes- och sektorsgränserna bygger på och kompletterar stark nyfikenhetsdriven forskning. De strategiska forskningsområdena vid Lunds universitet är väl rustade för att ta sig an vår tids mest angelägna frågor. Även om de strategiska forskningsområdena är organiserade på olika sätt beroende på existerande strukturer och karaktären på utmaningarna som ska hanteras, så ska de kännetecknas av följande:

- De bedriver forskning av högsta kvalitet, såväl grundforskning, som tillämpad forskning, med en kontinuerlig förnyelse i den internationella framkanten.
- De bidrar med ny och samhällsrelevant kunskap som förnyar och utvecklar utbildningen av studenter på alla nivåer.
- De samverkar med det omgivande samhället på regional, nationell och internationell basis. Detta gör det möjligt att utveckla hållbara, relevanta och effektiva lösningar på samhällets nuvarande och framtida utmaningar i dialog med berörda aktörer.
- De har en hög synlighet och utgör attraktiva miljöer som främjar internationella rekryteringar på högsta nivå.
- De har en kritisk massa som gör att de kan utveckla och driva forskningsinfrastruktur som även gagnar universitetet som helhet.
- De har ett samlat strategiskt fokus med gemensamma mål för forskning, utbildning och samverkan, möjliggjort av en basfinansiering som markant växlas upp med extern finansiering, ofta av excellenskaraktär.

Ovanstående punkter bygger på den framgångsrika modellen för de strategiska forskningsområdena, med ett långsiktigt åtagande från universitetets sida att driva och utveckla samlade kunskapsmiljöer, grundade i forskning på högsta internationella nivå. Lunds universitet har ett ansvar att fortsatt utveckla existerande strategiska forskningsområdena och att utveckla nya områden som bygger på denna modell och som uppfyller samma höga krav. Detta för att säkerställa kvalitet och förnyelse då vetenskap, konstnärlig kunskap och samhälle utvecklas.

Visionen för Lunds universitets strategiska forskningsområden är:

De strategiska forskningsområdena är nyckelverksamheter för att förverkliga Lunds universitets vision att förstå, förklara och förbättra vår värld och människors villkor så att vetenskaplig och konstnärlig kunskap får betydelse i strävan efter att åstadkomma hållbar utveckling.

Strategiska mål

Vetenskap av högsta kvalitet och förnyelse

De strategiska forskningsområdena ska kontinuerligt utveckla sina miljöer så att de strävar efter en världsledande position i den internationella forskningsfronten och är redo att svara på förändrade samhällsbehov och nya utmaningar. Detta kräver en samlad strategi med fastställda, tydliga mål, en dynamisk utveckling av områdets sammansättning, riktad rekrytering, utveckling av forskningsinfrastruktur och uppbyggnad av en kritisk massa i miljön.

- Varje strategiskt forskningsområde ska definiera strategiska mål, i linje med universitets strategiska plan och forskningsstrategi, och uppdatera dessa regelbundet utifrån nya behov i samhället och kunskapsutvecklingen inom området.

- De strategiska forskningsområdena har ett ansvar, i framtagandet av strategiska planer, att prioritera nya fokusområden av hög kvalitet och avsluta stöd till forskningsinriktningar som inte längre är av strategisk betydelse eller uppnår tillräckligt hög kvalitet. För områden med partnerlärosäten kräver denna process en nära samordning med universitetsledningen.
- Varje strategiskt forskningsområde säkerställer att det finns en mekanism för regelbunden extern rådgivning från internationella experter, till exempel genom tillsättande av vetenskapliga rådgivande styrelser eller granskare.

Sammanflätning av forskning och utbildning

De strategiska forskningsområdena utgör en utmärkt resurs för att bidra till förnyelse och utveckling av undervisning och utbildning på alla nivåer för att utbilda nästa generations akademiker och yrkesverksamma. Med sin expertis och kontakter med myndigheter, näringsliv och samhället i stort är de strategiska forskningsområdena väl placerade för att tidigt identifiera utbildningsbehov som svarar mot nya samhällsutmaningar. De strategiska forskningsområdenas fokus på samhällsutmaningar kan bidra till att attrahera engagerade och välmotiverade studenter till våra utbildningar. Dessutom gör de strategiska forskningsområdenas organisationsstruktur dem lämpade för att stödja utveckling av tematiska utbildningar som går över fakultets- och ämnesgränser. Detta bidrar till att samla en kritisk massa av studenter.

- Fakulteterna ska arbeta för att skapa strukturella och organisatoriska förutsättningar som stödjer och underlättar utbildningsinitiativ över fakultetsgränserna med hänsyn tagen till de strategiska forskningsområdenas forskning.
- De strategiska forskningsområdena ska föreslå och stödja utvecklingen av befintliga och nya grundutbildningar, forskarutbildningskurser och program i nära samverkan med fakulteterna. Detta gäller särskilt tematiska utbildningar som kopplar till samhällsutmaningar och går över ämnesgränserna.
- Genom att initiera, driva och bidra till forskarskolor tillhandahåller de strategiska forskningsområdena utbildning i tillämpning av verktyg, teorier, teknologier och nya forskningsmetoder för doktoranderna.
- Genom att tillhandahålla praktikmöjligheter för grundutbildnings- och mastersstudenter så erbjuder de strategiska forskningsområdena studenterna möjlighet att arbeta tillsammans med och lära av aktiva forskare.

Genomslag i samhället

De strategiska forskningsområdena, med sin mångfald av externa kontakter, erbjuder möjlighet till utmaningsfokuserad dialog mellan forskare och det omgivande samhället. Ömsesidigt utbyte säkerställer att lösningar på samhällsutmaningar bygger på vetenskaplig och konstnärlig kunskap. Dialogen med det omgivande samhället kan bidra till att identifiera relevanta forskningsproblem, etablera gemensamma forskningsprojekt, sammanställa synteser av aktuell kunskap och därigenom omsätta forskningsresultat till nytta för samhället.

- Varje strategiskt forskningsområde ska aktivt verka för att utveckla forskning i samspel med intressenter i samhället, inklusive genom tvärssektoriell forskning och uppdragsforskning där så är relevant. Detta kan exempelvis ske genom att stimulera en ökad mobilitet för personal och doktorander mellan universitet och myndigheter respektive näringsliv.
- Principen om akademiskt oberoende och kritiskt tänkande ska genomsyra de strategiska forskningsområdenas dialog med intressenter och ska upprätthållas genom en öppen diskussion inom miljön om vad syftet med dialogen är.
- Varje strategiskt forskningsområde ska stimulera och underlätta för forskare att bidra som experter i regionala, nationella och internationella organ, såsom internationella expertpaneler, statliga utredningar, sektors- och näringslivsråd.
- Genom att föreslå och delta i uppdragsutbildning, i nära samarbete med Lunds universitets avdelning för uppdragsutbildning, bidrar de strategiska forskningsområdena med högkvalitativ kompetensutveckling av medarbetare i myndigheter och näringsliv.

Synlighet

Hög nationell och internationell synlighet är avgörande för att nå universitetets vision för sina strategiska forskningsområden. Synlighet är också av vikt för att kunna attrahera externa resurser och vara relevanta partners i samverkan med det omgivande samhället. Samtidigt kan de strategiska forskningsområdena bidra till att ytterligare stärka Lunds universitets attraktivitet och synlighet i världen.

- Universitetet, och dess fakulteter, ska göra de strategiska forskningsområdena till en viktig del i sin kommunikation om forskning till allmänhet, strategiska partners, näringsliv, myndigheter och regeringen. För detta ändamål ska de strategiska forskningsområdenas kollegium och universitetet gemensamt utarbeta en kommunikationsstrategi under 2020.
- Förutom att de strategiska forskningsområdena är synliga genom sina vetenskapliga publikationer och på konferenser, har områdena ett ansvar att brett kommunicera om sin forskning och dess samhällsrelaterade betydelse på regional, nationell och internationell nivå. Varje område ska ha en kommunikationsplan med tydliga mål för detta syfte.

Ledarskap, jämställdhet och mångfald

Ett välutvecklat ledarskap som utmärks av jämställdhet, likabehandling och mångfald är en central framgångsfaktor för de strategiska forskningsområdena. Ledarskapet ska inkludera förmåga att utveckla miljön såväl strategiskt som vetenskapligt, som att bygga förtroendefulla relationer inom universitetet och med samhällsaktörer. Ledarskapet blir en förebild för framtida forskare och forskningsledare och skickar viktiga signaler till unga forskare som planerar sin karriär. Det bidrar också till att attrahera unga forskare till miljön. De strategiska forskningsområdena beaktar dessa aspekter för att upptäcka och ta bort såväl öppna, dolda som subtila mekanismer som leder till diskriminering i deras verksamhet. Detta görs både genom att uppmärksamma dessa frågor i det dagliga arbetet och genom aktivt arbete i karriär- och ledarskapsutveckling.

- De strategiska forskningsområdena har ett ansvar att främja och utveckla en miljö och ett ledarskap som kännetecknas av jämställdhet, likabehandling och mångfald.

- De strategiska forskningsområdena ska erbjuda ledarroller på alla nivåer, med regelbundna rotationer och befordringar, för att främja och utbilda nya generationer av ledare. En plan för förnyring av ledarskapet ska finnas för att säkerställa bevarandet av kunskap, ledarskap och expertis. Detta är en förutsättning för att forskningen fortsatt ska hålla högsta kvalitet.
- Varje strategiskt forskningsområde ska systematiskt följa jämställdheten i sina forskningsmiljöer, vad gäller ledarskap, karriärmöjligheter och tillgång till resurser, samt vidta åtgärder för att undanröja ojämlikhet som upptäcks.

Rekrytering och bibehållande av personal

Rekrytering av lärare och yngre forskare tidigt i karriären är avgörande för att säkerställa förnyring och långsiktig excellens. Rekryteringar är också ett värdefullt verktyg för att utveckla en inkluderande miljö där hänsyn tas till mångfald och jämställdhet. Därför ska excellens och mångfald ges högsta prioritet i rekryteringar.

De strategiska forskningsområdenas väl utvecklade internationella nätverk, deras infrastrukturer och de vetenskapliga miljöerna utgör attraktiva miljöer som är till hjälp för fakulteter och institutioner i rekryteringen och bibehållandet av internationellt framstående och strategiskt betydelsefulla forskare. De strategiska forskningsområdena är också väl positionerade för att aktivt utveckla och bidra till en kultur som präglas av jämställdhet och mångfald i inkluderande miljöer.

- Fakulteterna ska långsiktigt planera för rekryteringar som tar hänsyn till de strategiska forskningsområdenas strategiska planer och framtida satsningar.
- De strategiska forskningsområdena kan bidra till rekryteringar genom startbidrag och genom att erbjuda tillgång till infrastruktur, stimulerande vetenskapliga sammanhang i ett internationellt sammanhang och ledarskapsmöjligheter inom miljön.

Finansiering, organisation, uppföljning och utvärdering

De strategiska forskningsområdena vid Lunds universitet är tvärvetenskapliga organisatoriska enheter, ofta av betydande storlek, och av vikt för universitetet. Som sådana ligger de utanför universitetets linjeorganisation och detta behöver hanteras. De strategiska forskningsområdena och linjeorganisationen ska arbeta tillsammans utifrån en tydlig rollfördelning för att skapa de förutsättningar som behövs för att områdena ska utvecklas och uppfylla sina strategiska mål.

- Medel för de strategiska forskningsområdena erhålls för närvarande i form av öronmärkt basanslag till Lunds universitet. De fortsatta ekonomiska förutsättningarna blir kända i den kommande forskningspolitiska propositionen under hösten 2020. För det fall att Lunds universitet erhåller tidigare specificerade medel till strategiska forskningsområden som en del av universitetets ram för basanslag ska dessa medel reserveras för universitetets gemensamma satsningar på strategiska forskningsområden enligt nedan.
- På uppdrag av rektor kommer en handlingsplan att tas fram efter att den forskningspolitiska propositionen har presenterats och universitetets kvalitetsutvärdering, RQ20, är genomförd. Handlingsplanen ska innehålla tydliga och specifika kvalitetskriterier, specificerade på basis av denna strategi, för utvärdering av strategiska forskningsområden och för

nysatsningar. Handlingsplanen ska även innehålla en långsiktig plan för stöd till de strategiska forskningsområdena samt för utveckling och etablering av nya strategiska forskningsområden och eventuell avveckling av strategiska forskningsområden som inte uppfyller kvalitetskriterierna.

- Rektor, i samråd med berörda fakulteter, ansvarar för att regelbundet utvärdera de strategiska forskningsområdena med avseende på kvalitetskriterierna givna i handlingsplanen. Rektor beslutar på grundval av detta underlag att föreslå universitetsstyrelsen som därefter beslutar om fortsatt understöd, nysatsning och avveckling av strategiska forskningsområden.
- Rektor ansvarar för universitetsövergripande strategiska frågor rörande de strategiska forskningsområdena, inklusive frågor som rör samarbete med partnerlärosäten. Detta sker bland annat genom uppdrag om strategiska planer, som tas fram av de strategiska forskningsområdena i samråd med berörda fakulteter, årliga uppföljningssamtal med huvudansvarig fakultet och koordinator för det strategiska forskningsområdet och gemensamma möten med områdena kring strategiska frågor i syfte att fortsatt utveckla de strategiska forskningsområdena.
- Huvudansvarig fakultet för det strategiska forskningsområdet, i samråd med berörda fakulteter, har ansvar för att genomföra årliga dialoger med koordinator för det strategiska forskningsområdet för uppföljning av områdets utveckling och långsiktig strategisk planering kring utbildning, rekrytering och infrastruktur som relaterar till området i syfte att fortsatt utveckla det strategiska forskningsområdet. Vid en eventuell avveckling av ett strategiskt forskningsområde ansvarar huvudansvarig fakultet, i samråd med berörda fakulteter, för beslut om eventuell ny organisatorisk form och finansiering av denna.
- De strategiska forskningsområdenas forum för dialog – SFO-kollegiet – utgör en plattform för koordinatorerna för existerande och nya områden för utbyte av erfarenheter och kunskap kring att bygga och vidareutveckla strategiska forskningsområden. Denna kunskap är av stort värde för universitetet och bör förvaltas och föras vidare till från innevarande koordinators till nya koordinators i utvecklingen av nya strategiska forskningsområden. Ordförande för kollegiet är universitetets kontaktperson för genomförandet av denna strategi och för exempelvis remisser där synpunkter inhämtas inom universitetet eller liknande.
- Rutiner för kommunikation ska upprättas på universitets-fakultets- och institutionsnivåer som säkerställer att information flödar mellan linjeorganisation och de strategiska forskningsområdena och att koordinators för de strategiska forskningsområdena erhåller den information de behöver för att fullgöra sitt uppdrag.
- Varje strategiskt forskningsområde ska definiera och årligen följa upp och rapportera nyckelindikatorer för dess uppdrag. En gemensam bas av indikatorer omfattar personal, inklusive jämställdhet, examina, vetenskapliga publikationer och ekonomi. I detta arbete ska Lunds universitets forskningsinformationssystem användas så långt möjligt.
- Varje strategiskt forskningsområde ska medverka i regelbundna utvärderingar (externt genomförda eller initierade av universitetet vart femte år) med externa bedömare för att säkerställa fortsatt hög kvalitet och förnyelse i de samlade kunskapsmiljöer (omfattande vetenskaplig

excellens, samhällsgenomslag och utbildning) som de strategiska forskningsområdena utgör.